NĂM THỨ MƯỜI — SỐ THỨ 1037 — MỖI SỐ 0$02 — NGÀY THỨ TƯ 18 OCTOBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	BÁO HÀNG NGÀY			BÁO HÀNG TUẦN				
	Có mục đàn bà	Không có mục đàn bà	Có mục đàn bà	Không có mục đàn bà	Có mục đàn bà	Không có mục đàn bà	Nam-kỳ
Một năm..	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	6$90	8$00
Các làng về	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»	»
Sáu tháng..	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50	
Ba tháng..	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25	
Một tuần..	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75	

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur. 51-53, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LOÀN

Adresse télégraphique : TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Dans la plus grande partie de la page, le centimètre de hauteur, sur 0m,05 de largeur
Une seule insertion . . . . 0$10 le cm.
Par contrat annuel . . . . .
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$12 le cm.
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ le cm.
Annonces judiciaires et légales. . 1$50 le cm.
On traite à forfait pour les contrats importants.

Các làng có cơ làm giàu được không ?

Ta có dịp đến làng nào, thường hay thấy nhân-dân kêu là nghèo khổ. Mười nhà trong một làng để có khi đến gần một nửa nghèo khổ đến nỗi mỗi ngày lo cho đủ hai bữa cơm, hay những khi trời làm đói kém, cơm trộn lẫn với khoai-miễn là đừng để cho con vị kêu đói thời thôi. Lại mười làng trong một phủ, huyện, it khi thấy được năm ba làng có đồng tiền tức dụng không phải đem mâm, đem áo đi cầm mới có tiền mua hạt giống, không phải đem ruộng đem nhà đi bán mới có chôn mà xoay cho xong cái nhà thờ tổ hay gian đình chứa lại. Vậy cái hình nghèo khổ của các làng ở dám thôn quê thực không còn giấu ai được.... Nhưng, trừ trung giản hoặc lại có một đôi làng nổi tiếng giàu có ai cũng biết là tại sao vậy ? Tại trời cho đất cát làm màu, giống giọt dễ. Tại ông cha để lại ruộng nương nhiều cây cày tốt. Tại đời xưa, có ông Tổ sáng lập ra được nghề gì, bây giờ chân chất vẫn còn giữ được nghiệp nhà, làm ăn rất thịnh vượng. Tại đời nay dân sự khôn khéo biết chỗ ra đồ vật gì, nhân dịp tôi tân bán cực kỳ chạy tay.... Những cái tại đó, như làng Vòng có cốm ngon, làng Láng giồng rau tốt, làng Kiêu-kị đất vàng bắc để thếp, làng Phù-chẩn đan ghế mây theo kiểu Thonet, trông hiền hiện ra rồi, ta không cần phải giải nữa, vì không lấy gì làm lạ. Chỉ lạ một điều, là có làng thực canh-nông không có mấy, công-nghệ chẳng có gì thế mà cũng khá, cũng giàu, có khi giàu hơn những làng kia gấp bao nhiêu phần không thể nói. Trước khi kể danh-hiệu những làng ấy ra, ký-giả hãy xin nói riêng một làng Phù lưu mà ký-giả vừa có dịp thân hành đến tận nơi.

Làng Phù lưu ở về địa-hạt phủ Từ sơn, tỉnh Bắc-ninh, cách xa Hanoi độ mười tám ki-lô mét. Cứ kể lấy đình điền mà so sánh, thì làng Phù lưu còn kém nhiều làng khác; ngay cái làng ở bên là làng Đình bảng còn to hơn gấp ba bốn phần. Nhưng cứ lấy mặt giàu có, thịnh vượng mà xét thì làng Phù-lưu thực là sầm uất, huyện nào, có lẽ hơn những tỉnh-lỵ con ở các miền về Trung du, Thượng-du Bắc kỳ. Đường sá trong làng tuy chưa sửa sang, vẫn còn gồ ghề, chật hẹp, nhưng cái sỏ nhà gạch đâm ra nước cũng được đến vài trăm cái. Mà có cái làm buồng, làm gác rất trang-hoàng lịch-sự, trông người chốn kinh-thành trông thấy cũng có thể lấy làm thèm-thuồng được. Cách ăn chơi dễ thường không thiếu thức gì. Thịt-lợn, thịt bò, rượu-Bia, hồng Lạng, thuốc phiện, bánh dường, cờ bạc, hát xướng người bản xã chơi rất sành mà người từ xứ tìm đến chơi cũng lắm khi.... Làng Phù lưu họ làm gì mà giàu có như thế, giàu đến nỗi có người trắc-lượng rằng trong bốn phần dân dễ đến ba phần dư vốn, dư của, chỉ một phần gọi là phải đi làm thuê, làm mướn mới đủ ăn ! Thóc gạo, tơ tằm không có mấy, đồ vật chế tạo không có gì, họ sở dĩ mà làm giàu được như thế, ấy bởi vì họ chỉ có một cái nghề buôn bán đó mà thôi. Họ buôn bán cũng không lấy gì làm lạ. Nhiều nhất là the lụa, sợi bông, vải nhuộm rồi linh-tinh thập vật gọi là hàng xén của người Nam hay hiệu tạp-hóa của các Chú người Tàu. Họ buôn không bày cửa hàng như ngoài thành phố, nhưng họp cái chợ rút to. Mà chợ họp mỗi tháng chỉ có sáu phiên dâu vào ngày bốn và ngày chín.

Chợ Dầu một tháng sáu phiên. Gặp có hàng xén kết nhân duyên vừa rồi :

Hàng có những quế cùng hồi. Một mẹt bỏ-kết, một nồi phèn chua.

Mấy câu đó trong một bài hát xẩm ta ai đã không từng nghe qua. Mà chợ Dầu chính là cái chợ làng Phù-lưu ta nói trong bài này. Trong cái chợ ấy, lại là dân-bà buôn bán phần nhiều. Đàn ông ít lâu nay mới chịu trông nom đến, nhưng trước kia, thực là chỉ ăn chơi sung sướng, bao nhiêu việc mua đi, bán lại đều phú-thác trong tay người đàn-bà hết. Mà khen thay người dân-bà chợ Dầu họ buôn bán đâm đang thực ! Họ chẳng những chịu buôn bán ở một cái chợ làng đó mà thôi ; họ dám xông pha lên đâu cả chợ Tràng, chợ Chũ ở Bắc-giang và nhiều chợ khác nữa. Không nói ai cũng biết những người dân bà, tay nải vắt vai, cứ phiên phiên đem tơ lụa bán ở hàng Đào Hà-nội ta là có người tự ở chợ Dầu mà sang đó. (Mới biết cái tay nải ấy là cái tay nải tiền bạc, vì có người cho rằng về một địa lý, thì làng Phù-lưu ở vào đáy cái đẩy, còn mấy làng kia như làng Phù-chẩn ở vào quai cái đẩy, nên làng Phù-lưu giàu có lên được cái địa-vị dân anh). Hỏi kỹ ra, thì những người buôn bán giỏi giang ấy vốn gốc tích ở làng Phù-lưu nhiều, song gián hoặc cũng có người dân trú ngụ ở đây, kiếm ra đồng tiền, trở nên giàu có rồi mới trở về cố-hương hoặc nhập tịch hẳn vào làng Phù-lưu.

Ấy một làng Phù-lưu giàu có vì buôn bán, chỉ vì một nghề buôn mà làm giàu được như thế. Bây giờ tìm ra, thì còn nhiều làng khác giàu có mà chỉ nhờ có một nghề buôn như làng Phù-lưu. Tính có ngòi bút, ta xin kể tên những chợ to mà ta biết : chợ Sặt (làng Tràng-liệt) ở phủ Bình-giang tỉnh Hải-dương, chợ Từ-sơn thuộc Thanh-miện cũng tỉnh ấy, chợ Sóc ở Phủ Kiên-xương tỉnh Thái-bình, chợ Yên-phú ở huyện Yên-mô tỉnh Ninh-bình, chợ Hưng yên, chợ Xuôi ở huyện Tiên-lữ cũng tỉnh ấy, chợ Bàng ở phủ Thường-tín, tỉnh Hà đông, chợ Đình ở phủ Ứng-hòa cũng tỉnh ấy chợ Khu-trì ở huyện Yên-mô tỉnh Ninh-bình, vân vân.... Ấy mỗi một cái chợ to nổi tiếng ấy là sau có ẩn một làng nhân-dân buôn bán cực kỳ giàu có.

(*Còn nữa*) N. Ô-N.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 17 Octobre 1922

Quan Franklin Bouillon đi chơi ở Paris

M. Franklin Bouillon đã trở về Paris sáng hôm thứ hai mới rồi. Quan Poincaré có tiếp ngài.

Ông Franklin Bouillon có bí-các với các nhà làm báo rằng quan Thủ-tướng nước Pháp sẽ đi đường lại không tiện nữa, là nhờ về cái chính sách khôn khéo của Mustapha Kémal, vì Mustapha Kémal muốn tỏ cho Âu-châu biết rằng mấy nết mến cuộc hòa-bình và cũng muốn những thiện-quả của Đại-pháp đã gây được trong việc Đông-âu

Một cuộc bay

Hai phi-hành-gia Boussoirot và Drouhin bay luôn ở không trong trong ba mươi tư giờ. Như vậy hai nhà ấy giữ giải của thế-giới về việc bay lâu nhất.

Việc nước Thổ-nhĩ-kỳ

Theo như lời *Ferid Bey* nói với báo *Temps* thì người Thổ không có thể giết một triệu nữ trăm nghìa người Arménie như là lời quan thủ-tướng Lloyd George nói được. vì dân Arménie ở Nga-lư-tư không được đến số ấy. Ferid Bey có tỏ ý không bằng lòng về việc đổi hoàng tướng nước Thổ-nhĩ-kỳ

Ferid Bey có nhắc lại những nỗi lân-bạo về những việc độc ác của người Hy-lạp trong xứ Anatolie. Ông có kết luận rằng : Cuộc hòa-bình sở dĩ duy-trì được, là nhờ có nước Đại pháp hết sức giữ gìn.

Tại cuộc Đấu-xảo Marseille

Nhân dịp tuyên-bố những phần thưởng, tại cuộc đấu-xảo Marseille có đặt đại tiệc. Trong bữa tiệc ấy M Boxa xã trưởng ở Prague, và M. Soyka, là đại-biểu của cuộc hội-chợ Prague có bày tỏ cái cảm-giác tốt tươi của các ông ấy về cuộc đấu-xảo và nước Đại-pháp, thì cả tọa đều hoan hô.

Việc ở Tây-bá-lợi-á

Một trận của quân lính bạch chủng ở Vladivostok đã bị đổ. Quân lính bạch-chủng đóng ở Nikolsoïs đã lui. Người Nhật-bản cấm không cho quân lính Cờ đỏ nước Nga vào Vladivostok cho đến khi nào quân lính Nhật-bản rút về xong mới thôi.

Kỷ-niệm một người ái-quốc nước Ý

Nhân dân Ý-đại-lợi đi cư ở Paris có làm lễ kỷ-niệm thứ năm mươi ông Giuseppe Mazzini tại tòa Xã trưởng bộ tứ. Ông Sforza đại sứ nước Ý chủ-tọa. Có cả M. Guminal Nguyên-lão nghị-viên và hạt Ardèche, trưởng-quân Marietti, là đại-biểu bình-vụ tại Đông-minh thương-hội-đồng.

M. Luigi Compolonghi, Nguyên-lão nghị-viên nước Ý, nguyên thương-thư có đọc diễn-văn thuật lại lịch-sử của ông Mazzini đã cùng ông Cavour và ông Caribeldi chịu biết bao nỗi khổ thống để bồi đắp cuộc thống nhất cho nước Ý. M. Cumipal cũng đọc diễn-văn ca-tụng ông Mazzini, và ông lại nói rằng nước Pháp và nước Ý cần phải đồng lao công-tác với nhau để duy trì lấy cuộc hòa-bình cho thế-giới.

Ba-lan và nước Tắc

Nước Ba-lan và nước Tắc hai bên đã điều đình với nhau ở Varsovie để lập một bản giao-ước thương-mại.

Việc nước Nga

Cuộc Hội-nghị kỹ-nghệ nước Nga hội-nghị ở Pétrograd quyết nghĩ rằng cuộc thương-mại và kỹ-nghệ ở Pétrograd lại được tự do như trước. Hội-đồng lại có đầu phiếu ưng chuẩn một lời thỉnh-cầu chánh-phủ giúp cho các cuộc đại kỹ-nghệ.

Thị-giá quốc-trái : 3 %. 59.75. — 4 /. 1918. 82.55. — 5 /. 1915 1916. 76 85. — 5 /. 1920 87 80. — 6 /. 1920 90. 87.

Thế-giới tân-văn

Một « tá » vi-nhân trong nữ-giới nước Mỹ bây giờ

Các tân-văn tạp-chí bên nước Mỹ gần đây thường bàn đi bàn lại về một cái đầu-đề là « một tá vi-nhân trong nữ-giới ». Thuyết-giả ý-kiến không đồng nhau ; có kẻ cho một tá ấy là mười hai người này ; có kẻ lại cắt là mười hai người khác. Nhưng tựu-trung có mấy người trứ danh nhất, thì ai cũng đồng-thanh tán-tụng cái danh-dự vi-nhân của mấy người ấy đã thành ra cái định-luận không sai.

Trong mấy người ấy có một nhà đại chính-trị là bà Carrie Ba mấy không « tá » vào là không kể có tên bà ấy. Có một tờ thời-báo nói : Bà đáng là một người con gái hoàn-mỹ. Trong một cái thời-kỳ từ khi bà xuất thế đã làm qua biết bao nhiêu những việc vận động rất có lực về chính-trị. Những sách vở của bà xuất bản cũng nhiều bộ bay lắm ; nhất là bộ sách « phụ-nữ với kinh-tế » thì quả là một áng văn-chương rất vị-đại không ai bằng ; hiện bộ sách này ở trong nước Mỹ truyền-tụng rất rộng, gần gần khắp các hạng người trong xã-hội đều có đọc qua cả.

Còn một nhà đại tư-thiện là bà Jane Addams. Bà không giản-mà gắng công cổ sức về những việc từ-thiện ; trong nước Mỹ kể có mấy chục cái bản-nhi-viện, nhà dưỡng bệnh, hội cứu-trợ tự công bà cổ-động mà nên ; những trước-tác của bà toàn là đem cái chủ-nghĩa bác-ái mà dẫn-dụ cho bạn nữ-lưu cả.

Một nhà đại học-viện là bà Carey Thomas. Bà làm đốc-học ở trường chuyên-môn học hiệu Bryn-mawr ; học-thức ưu trọng, đã làm mô-phạm cho học trò. Có nhiều nhà triết-học khoa-học đại-tài nói đến nợ-lực của bà cũng lấy làm suy-phục lắm.

Một nhà đại mỹ-thuật là bà Cecilia Beaux. Bà thiện trường về nghề vẽ ; những bức vẽ của bà, người Âu-châu cũng lấy làm bản trong tầm. Xưa nay mỹ thuật nước Mỹ kém với Âu-châu vẫn chịu phần kém ; từ khi có những bức vẽ của bà ra đời, thì mỹ-thuật nước Mỹ này ra một cái địa-vị, khiến cho người Âu-châu phải chú-ý đến. Mà chính các người con bông đến lúc bị đồng tiền giẫm vật, nó đẩy ai cũng sẽ bỏi mà oán lại rằng : Nếu cha mẹ ta không có của thì ta có đến nỗi khổ sở thế này đâu ? Cha mẹ để của cho ta, tức là để cho ta cái bệnh truyền-thị nó làm cho ta diện dụng ẩ-chỉ, thật cha mẹ thương ta mà giết ta đó !

Suy nguyên cái hại đó, ta xin kể một vài cớ sau này :

Ta thường thấy các ông nhà giàu xứ quê cho con ra tỉnh học, mà rồi các « ông con » chỉ nay xin tiền sắm quần áo, mai vì ăn cắp của cha mẹ để hầu xướng bạo cờ. Kết cục thành ra một bọn người dở dở dang dang, hành-kinh bông lông, tính nết phá-bọc. Lại thường thấy các bọn con em bọc-lận, đi học xa, đến tận trường, về nhà cơm bưng tận miệng, mà học hành biếng nhác, rồi lại đi không bằng con em nhà nghèo. Cả đến người đi du-học phương xa mà cũng không nên nỗi : Đến chỗ đó-hội đã nẩm cho đủ mọi mùi phấn-hoa, phí hao học-thì về tội gì mà công khổ. Đó lại chẳng vì đồng tiền nó làm hại đó sao ? Vì cái hơi đồng nó mờ ám mà không trông rõ đến bước tương-lai, vì lòng tự mãn nó mãn rào, mà không bước được lên đường tiến-thủ, gia-sản đã có, chơi bời cho sướng, khổ sở tự gì đến bộ mình. Cha mẹ chỉ biết để của cho con thì còn hay, không biết rằng đồng tiền nó cũng như bóng sáng một giới, nhờ đó mà sống cũng có khi vì đó mà chết. Cái nguy-cơ bọn thiếu-niên tự ăn tự diệt đã lại chẳng phải tự ngàn trước được phần đi sẵn đó sao ?

Con nhà có của, lúc bé đẹp vọng mang hột, thường bị mẹ mìn, dẫn dìu nhờ giao-thiệp ra ngoài, bộ ngỡ như người lạ lối đường gặp bà dưỡng, thấy ai trỏ lối cho đi, thì vui sướng cảm ơn, chớ nào biết đâu là sự lạc vào nơi hiểm hịch. Những cái bại mạng mìn, cái hại bị cắp treo cổ, đu cầu bóm tát, bỏ cơ thể biết mà phòng bị, ấy những cái bẫy cám vô hình nó đã có, thì mình là bộ ngỡ biết đâu mà phòng. Ôi ! những quán đánh bẫy người mà gặp được một cận sòng-tử « Coo vang » thì thôi cho thiên cái mưu gian thuật dối nào là không đem ra mà lang lạo ; anh bợm bạc rủ đi tiêu-khiển, đi mong tại vào trọng, anh ma-cô đem đến đi vẽ, đi mong kiếm chác, những người bạn thân thì kể có, cần, nào biết đâu chẳng là kẻ mong kiếm vào bọc mọi vài quân hai năm bảy trăm đồng ! Ngại lắm thay ! tây mọi thân mà cho chúng bắn xé dây vo, trách sao cho khỏi đến nỗi tan nhà hết đẹp, ai cũng thêm công muôn mà bề tính đời phải sự-tình nuôn là vì tấm lành đã tích cho trăm người cùng hưởng, giữ cho trọn chẳng phải là việc dễ dàng. Cái nguy-cơ những bọn đầu xanh chết vì yêu vu, ta lại không phải là vì cái mầm-lực tiến-tiêu tạo sao ?

(*Còn nữa*) B. M.

VẦN UYÊN

Mùa thu chơi núi Dục-thúy

(*Tức núi Non-nước tỉnh Ninh-bình*)

Trận gió thu qua lá xạc xào,
Động lòng non nước nước non sao.
Quang lênh mấy mộc giới cao vời,
Xanh ngất non sông khách rạo vào.
Thông các sương pha tươi lắm nhẽ,
Thơ tờ bia lạc biết là bao,
Mải vui quên hết lối ra đâu,
Bỗng thấy mình trên đỉnh đất cao.

Dịch bài « Thu-phong từ »

Gió thu mây trắng ngàng gió ;
Lá vàng chim nhạn tuyệt vời về nam
Này lan rất, cây chơi lượm,
Nước ai cất lấy khóa tình cho nhau.
Phẩu, Hà phẩy bỏi thuyền này,
Giữa dòng sông bạc khác đầy dưa vui
Trông cõi về dặp hết chơi,
Khi vui vui quá vui rồi lại thương,
Trẻ bao giờ lưỡng chén vương.

Lê-Am

HÁT NÓI

Biển

Còn non còn nước còn dài,
Kia vàng giằng bạc kia người Hoàng Long tại lực khác Cường-Kỳ. [Kỳ
Bến Tầm vắng khách, tương-tri ai
...
Thế-sự nhẹ nhẽ-nhàn chi chẳng,
Cửi chèo quyết sự tình tình ngay.
Rượu hoàng-hoa chưa can vẫn đầy
Giữa mê tình mảnh có bay nẻo rồi....

Bể long kia chẳng bể phẳng sóng,
Chí Tuyết-sơn mà bền bạn với cỏ hoa.
Xuân qua giã giới đất cũng chưa già,
Mắc đàn trẻ sông pha vòng lợi-lộc.
Ai công-hầu, ai khanh-tướng, ai vui
miền biển đế,
Thú thanh-cao ai để đổi bao ai
Ấy ai khoẻ nắc khoẻ thời ! ...

Liễu-dương-tử, Đăng-trần-Phi

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Bảo-tồn Khổng-học

Dịch sách Luận ngữ

Loại thứ IX

Nói về chính trị

(Tiếp theo)

273. Tử viết : Thính tụng ngô do nhân dã, tất dã sử vô tụng hồ !

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Nhan-Uyên tờ 7)

DỊCH NGHĨA - *Đức Khổng-tử nói : Nghe kiện mà đoán khác trực cho phần mình thì ta cũng như người ta vậy ; phải làm sao khiến dân biết sỉ mà không kiện, thế mới thật là khó thay !*

279. Qui-Khang-tử vấn chính ư Khổng-tử. Khổng-tử đối viết : Chính giả chính dã. Tử suất dĩ chính, thục cảm bất chính.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Nhan-Uyên tờ 7).

DỊCH NGHĨA *Ông Qui-Khang-tử hỏi đức Khổng-tử đạo làm chính thế nào? Đức Khổng-tử thưa rằng : Nghĩa chữ « chính » là chính những người bất chính. Ông lấy chính mà bảo người trước, thì ai là dám chẳng theo mà chính.*

280. Qui-Khang-tử hoạn đạo, vấn ư Khổng-tử. Khổng-tử đối viết : Cầu tử chi bất dục, tuy thưởng chi bất thiết.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Nhan-Uyên tờ 7).

DỊCH NGHĨA — *Ông Qui-Khang-tử lo nước Lỗ nhiều trộm, hỏi đức Khổng-tử cách trị kẻ trộm thế nào ? Đức Khổng-tử thưa rằng : Nếu ông không có lòng tham muốn, thì kẻ dưới dẫu bắt chước cái lòng liêm-trực của ông, dẫu thưởng cho nó mà nó cũng không làm việc đạo thiết.*

281. Qui-Khang-tử vấn chính ư Khổng-tử viết ; Như sát vô đạo dĩ tựu hữu, hà như ? Khổng-tử đối viết: Tử vi chính, yên dụng sát. Tử dục thiện nhi dân thiện hĩ. Quân-tử chi đức phong ; tiểu-nhân chi đức thảo ; thảo thượng chi phong tất yển.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Nhan-Uyên tờ 8).

DỊCH NGHĨA — *Ông Qui-Khang-tử hỏi đức Khổng-tử đạo làm chính, nói: như giết kẻ vô-đạo để cho thành ra người hữu-đạo, nên chăng thế nào ? Đức Khổng-tử thưa rằng : Ông làm chính dùng hình sát làm gì ; miễn là ông muốn thiện thì dân cũng theo ông làm thiện. Này, đức người quân-tử ở trên ví như gió : đức kẻ tiểu-nhân ở dưới ví như cỏ ; gió đi trên cỏ chiều nào thì cỏ tất phải lướt theo chiều ấy.*

282. Tử-Lộ vấn chính. Tử viết : Tiên chi, lao chi. Thỉnh thích. Viết : Vô quyện.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tử-Lộ tờ 9).

DỊCH NGHĨA — *Ông Tử-Lộ hỏi đạo làm chính thế nào ? Đức Khổng-tử đáp rằng : Mình tự mình cũng làm trước mà dạy dân. Việc gì mình cũng chịu nhọc mà giúp dân. Ông Tử-Lộ xin hỏi thêm. Ngài lại đáp : Cứ thế mà làm đừng mỏi.*

283. Trọng-Cung vi Qui-thị tể, vấn chính. Tử viết : Tiên hữu-ty ; xá tiểu quá ; cử hiền tài. Viết : Yên tri hiền tài nhi cử chi ? Viết : Cử nhĩ sở tri ; nhĩ sở bất tri, nhân kỳ xả chư.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tử-Lộ tờ 9).

DỊCH NGHĨA — *Ông Trọng-Cung làm quan tể tư-sấp của họ Quí, hỏi đức Khổng-tử đạo làm chính thế nào? Đức Khổng-tử đáp rằng : Người trên phải có lòng thương trước đã, rồi mới tha những lỗi nhỏ cho kẻ dưới, lại phải tiến cử những người hiền tài mà cất dùng được ? Ngài lại đáp: Cứ cất dùng những người nào mà mình biết, người ta hẳn cũng không bỏ mà tiến cử đến với mình.*

(*Còn nữa*) D. B. T.

Đoản-thiên tiểu-thuyết

Truyện thằng Jacques và những quả dưa hấu

Ngày xưa, ở trong một cái làng bé cỏn-con kia, có một người đàn-bà góa. Nàng ta chỉ có một đứa con trai tên là Jacques vốn là một đứa bé con hiền lành tử tế, song tính nó hay nhẹ-dạ và hay dại-dột lắm.

Một hôm, nàng ta hế: sạch cả tiền tiêu, mới định đem con bò đi bán. Nàng ta lấy vậy làm buồn bực lắm. Tuy rằng bảo con đem bò ra chợ bán, song giọt lệ cứ chan-chan, không sao cầm nước mắt lại được. Thằng Jacques, mẫu cho mẹ đỡ sự tu-phiền, mới nói với mẹ cho đem bò ra chợ gần đấy để bán và hứa với mẹ rằng sẽ bán được giá cao. Mẹ nó liền nhận lời và nó sắp sửa đề đi. ....

Hắn ta đi hơi lâu-lâu thì gặp một người hàng thịt đượng trong cái mũ mồng quả đậu to dị-thường. Hắn liền dừng gót lại và nhìn những quả đậu ấy. Còn người hàng thịt kia thì cũng nhìn con bò của hắn. Lúc hắn sắp đòi gót để đi thì người kia liền bảo rằng :

« Những quả đậu của tôi bằng lòng anh lắm đấy ! Anh có muốn tôi đổi đậu của tôi lấy bò của anh không ? »

Thằng Jacques thấy vậy lấy làm khoái chí lắm liền giao bò cho người kia cầm lấy dậu rồi chạy một mạch về nhà để khoe với mẹ.

Khi mẹ hắn trông thấy hắn về, bỏ cả lẳng thẳng mà liền cũng không liền khóc òa lên, rồi đương con tức giận, liền cầm lấy nắm đậu ấy ném ngay ra của sổ.

Chiều hôm ấy, hai mẹ con đều phải nhịn đói mà đi ngủ.

Sáng hôm sau, thằng Jacques dậy sớm, liền xuống ngay dưới vườn và thấy những quả đậu ấy mọc rễ suốt đêm và cây cao đến nỗi không trông thấy ngọn đâu nữa. Nhưng cảnh ấy thì hình như cái thang vậy. Hắn trèo lên cái cây ấy lấy đến đi đến đâu. Trèo trong vài giờ đồng hồ thì lên đến trên ngọn cây và thấy mình hình như ở một xứ ngoại-quốc vậy. Hắn trông quanh trông quất, lấy làm lạ lắm và tự hỏi không biết mình có khỏi chết đói chết khát không vì trông xa-tít mù-lập cũng chẳng thấy nhà-cửa, cây-cối cùng sông-biển chi hết. Bỗng-nhiên, một mỹ-nhân, ăn mặc rất là mỹ-miều trang-trọng hiện đến và bảo hắn rằng :

Jacques ơi ! ta biết ngươi là ai rồi, vì ta là tiên cô đây. Thân-phụ ngươi ta cũng rõ mà thân-mẫu ngươi không dám kể truyện thân-phụ ngươi cho ngươi nghe. Thân-phụ ngươi giàu có và tử tế lắm. Không may khi là không giúp đỡ người khác. Trong tỉnh, sở-cớ tại quan chí đến, ai cũng yên miễn kính trọng thân phụ ngươi. Song than ôi ! một ngày kia bị một ông thần ở nhòm đến giết đi và lấy sạch của cải rồi lại đọa với thân-mẫu ngươi rằng nếu đem chuyện ấy đi kể với ai thì cũng sẽ bị giết. Khi bấy giờ ngươi mới có ba tháng. Thân-mẫu ngươi phải bỏ cái nhà ngói ấy đi và đi ở trong một cái nhà bé tồi tàn là chỗ người ở bây giờ. Khi bấy giờ hơn một năm thuật-phép của ta bị mất, cho nên ta không thể cứu được thân-phụ ngươi. Như hiện bây giờ thì ta có thể giúp ngươi được và ta muốn ngươi trả thù cho cha ngươi. Vậy ngươi đi lên trước ta đi và khi nào một giới xế bóng thì ngươi đã ở trước cửa nhà một ông thần, rồi ẩy chỉnh là kẻ thù của ngươi đó. Vậy thì ngươi nên ghi lấy những câu ta truyền đó mà làm, rồi thì ta sẽ bảo bộ cho.

Có tiên nói xong thì cười một cách rất tử tế rồi biến đi mất.

Thằng Jacques đi cũng đã được khá lâu thì giới tối. Hắn thấy trước mặt có một cái nhà to và có một người dân-bà đứng trước cửa. Hắn liền bước đến gần người ấy và nói một cách lễ-phép rằng :

— Thưa bà, tôi đi đường đã lâu, bây giờ người đói và nhọc mệt lắm, vậy xin bà làm ơn cho tôi một chút gì ăn cho đỡ đói và ngủ nhờ bà một đêm.

Người đàn-bà nọ liền đáp rằng :

Chao ôi ! Ta cũng muốn giúp người, song ta không dám giúp vì phu-quân ta là một vị thần rất là hung ác, vẫn có tính ăn thịt người. Vừa rồi phu-quân ta đi chơi, nhưng cũng sắp về đấy. Vậy ngươi nên mau mau chạy trốn đi kẻo lúc nữa phu quân ta về thì chắc ta không người không có.

Thằng Jacques nghe thấy vậy thì lấy làm lo sợ lắm song vì hắn muốn tuân lời tiên-cô dạy và muốn báo cho thân-phụ hắn, nên hắn cứ kèn con hoài với người kia rằng làm ơn cho hắn ngủ nhờ một đêm và hứa rằng sáng sớm mai sẽ đi ngay.

Người đàn-bà nọ bằng lòng. liền dắt hắn vào bếp và cho hắn ăn một mâm cơm ngon. Khi hắn sắp ăn thì bỗng nghe thấy một tiếng kèn vang như sấm làm rung cả nhà cả đi.

Người đàn-bà kia liền đem thằng Jacques giấu vào trong cái hòm-ô bằng gang, rồi chạy ra mở cửa cho chồng.

Vị thần liền nói rằng :

— Ta ngửi thấy mùi thịt tươi ?

Người vợ liền đáp rằng :

Ở ! thôi hẳn lại những đứa từ giam ở trong lửa ; gió đánh bơ lại đẩy chứ gì !

Người chồng nghe thấy nói vậy, vẻ ý không bằng lòng, cứ hậm-hực, song cũng chẳng hỏi vặn làm chi. Hắn liền ngồi xuống ghế rồi vợ đem cơm dọn ra. Hắn ăn nhiều mà nồng cũng lắm. Ăn xong, hắn liền kêu to lên rằng : « Ở này ! có đem con gà ra cho tôi không ! » Người vợ liền lấy con gà trống rồi để lên trên bàn.

Vị thần liền bảo con gà rằng :

— Đẻ đi ! Đẻ đi !

Con gà lại đẻ ngay ra một cái trứng vàng.

Vị thần lại nói :

— Đẻ đi ! Đẻ đi !....

Vị thần ấy chơi chán rồi nằm quay ra ngủ và ngáy như sấm, làm chuyển cả cửa nhà đi...

Thằng Jacques ở trong hòa-lò trông thấy cả. Đợi khi vị thần kia ngủ, hắn liền rón rén bước ra, thò con gà rồi ẻm thằng... khi hắn về tới nhà thì mẹ hắn lấy làm mừng rỡ quá, những tưởng rằng hắn đã hỏng về chín suối.

Hắn liền đem con gà ấy ra khoe ngay với mẹ và bảo con gà đẻ trứng vàng. Bấy giờ hai mẹ con lấy làm sung-sướng vui vẻ lắm, vì không phải ăn bữa sáng lo bữa tối nữa. Song hắn không quên nhời hứa rằng sẽ báo thù cho cha. Tuy vậy mà mẹ hắn tìm hết cách để cho hắn quên lời hứa với cô tiên đi, vì mẹ hắn đã biết sức lực và sự hung ác của vị thần ngỗ ngược rồi.

Sau thằng Jacques là một đứa có chí-khí, không thể nào mà nuốt ngay nhời thề đi được.

(*Còn nữa*)

Phong Văn, Ngọc Trung

VIỆC HANOI

Tin tàu — Tàu *Songhoi* tới Haiphong ngày 17 Octobre 1922, hồi 15 giờ.

Tàu *Armand Bénic* tới Saigon ngày 18 Octobre 1922, hồi 12 giờ trưa có chở thư tín ở Pháp sang.

Phủ Toàn-quyền. — Quan Toàn-quyền vừa ký nghị định sửa đổi lại cách tổ-chức tòa-án tối-cao tại, tòa Liêm-phóng và tòa Quan-lại phủ Toàn-quyền.

Việc vận tải thư từ bằng máy bay. — Có mấy công-ty phi-cơ định trong việc vận-tải thư từ bằng máy bay từ đoi đất Kra đến Hanoi, từ Nam-kỳ ra Bắc-kỳ từ Haiphong đến Hong-kong từ Ai-lao đến bờ bể Trung-kỳ bay là Nam-kỳ.

Nếu các đường ấy mà lập thành nhất là đường vận-tải không trung sang Ai-lao thì lợi không biết thế nào mà kể. Hiện nay một bao thư gửi từ Saigon đến Hongkong-lao thì phải đến hơn một tháng, mà vì thử tải bằng máy bay thì chỉ mấy giờ đồng hồ là đến nơi.

Về việc vận tải trên không trung thì nước Xiêm là nay rất là tiến bộ, hiện đã mở cuộc vận tải thư từ trên không trong từ ngày 1er Juin rồi.

Hội kỷ-niệm Trung-hoa dân-quốc tại Vân-nam. — Ngày 10 Octobre vừa rồi, tại Vân-nam phủ có làm lễ kỷ-niệm Trung-hoa dân-quốc năm thứ 11 rất long trọng. Hôm ấy quan Đô-đốc Đường tế-Nghiêu có mời các quan Lãnh sự nước Pháp, nước Anh, nước Mỹ và nước Nhật tại đình ngài.

Trước khi tiếp các vị đại-biểu các nước thì Đô-đốc có tiếp riêng quan Lãnh-sự Pháp là M. Bodard ở Hanoi lên hôm trước. Quan Lãnh-sự có đại diện quan Toàn-quyền tặng Đô-đốc để tạm hạng Long bội-tinh. Ngài lại đưa trình Đô-đốc một bức thư của quan Toàn-quyền Beudoin tặng Đô-đốc một bộ cốc con nõng rượu bằng thủy tinh rất đẹp.

Đô-đốc Đường rất lấy làm mừng rỡ về bức huân-chương quan Lãnh-sự vừa tặng và nhờ ngài chuyển lời cảm tạ lên quan Toàn-quyền.

Đường vô Trung kỳ. — Quan Khâm-sứ Trung-kỳ điện rằng con đường thuộc-địa bị nước ngập ở Bình-định trước thì nay đã đi lại được rồi,

Tòa sứ-thần Pháp tại Nhật — M. Nguyễn-Tiu thư-ký hạng nhì ngạch phủ Toàn-quyền, nay đề ra ngoại ngạch tập quan Sứ-thần Pháp tại Nhật-bản bổ dụng.

Thuyên chuyển. — M. Ng văn-Tâm thăm tá hạng tư ngạch Nam kỳ, lòng sự tại phủ Toàn-quyền thì nay lại đổi về Nam-kỳ, tập quan Thống-đốc bổ dụng.

Tòa Thượng-thẩm. — Chiều hôm qua tòa Thượng-thẩm đã xử những việc sau này :

Việc đoàn ngã hành khách đi ô-tô. — Nguyên tên Ng v Sự là tài xế chính và tên Ng-kim-Lục là tài-xế tập-sự chạy có bằng vận máy đưa xe ô-tô của công-ty Vận-tải, chở hành-khách ở Hanoi đi Sơn-tây. Hành-khách chuyến xe ấy được gần 10 người mà trong số ấy có M. Delévaux làm đốc-tờ ở Sơn-tây. Lúc xe mới đi thì tên Sự cầm máy, được một quãng thì phó thác cho tên Lục là tài xế phụ, còn mình thì hút thuốc lá ngồi ngắm phong cảnh. Khi đến ở Cầu-giấy tên Lục cầm máy trông thấy hai con bò đương đứng giữa đường, luống cuống vặn máy tránh thế nào làm đổ xe xuống ruộng. Những hành khách đều ngã cả, duy có M. Delévaux bị xe đè phải có thương tích và đành rơi mất tiền bạc đem theo. Tòa án Trung-tri Hanoi phạt tên Ng-v-Sự và Ng k m-Lục mỗi tên 2 tháng tù và bắt phải đền cho M. Delévaux 903 đồng mà tiền bồi thường ấy thì sở Vận-tải xe ô-tô phải chịu trách-nhiệm. Tòa Thượng-thẩm xét xong y án phạt tù và tăng tiền bồi thường lên 1000 đồng.

Việc rượu lậu ở làng Triều-khúc (Hà-đông). — Tên Cao-v-Viết ở làng Triều-khúc bị nghi nọc về việc rượu lậu ở làng ấy mà phiên án ngày 8 Juillet phạt 700 quan, thì chiều hôm qua tòa Thượng-thẩm xét lại là quan và đã tha hẳn cho tên Viết rồi.

Tòa án Trùng-trị. — Sáng hôm nay hồi 9 giờ Tòa án Trùng-trị đặt phiên tòa bất-thường để tuyên án về việc M. Mécharl là Thanh-tra sở Mật-thám bị kiện có tra tấn mấy người ở làng Lễ-xá, thuộc huyện Tiên-lữ tỉnh Hưng-yên bị nghỉ việc ăn cướp. Tòa xét xong thì tuyên án tha.

Tòa lại xét việc M. Baffeleuf là luật-sư ở Hanoi kiện nhà báo *Avenir du Tonkin* về một bài báo nói mất danh giá ông ấy. Việc này M. Dandolo là chủ bút tờ báo ấy ra cãi lấy chứ không phải nhờ luật-sư. Tòa nghe lời lẽ hai bên rồi hoãn đến kỳ sau mới tuyên án.

Cuộc diễn-thuyết ở hội Tri-Tri. — Đến thứ năm này 19 tháng 10 tây, hồi 8 giờ rưỡi tối ông Lemarié, Canh-nông kỹ-sư, quan Phó cục Kinh tế Đông-pháp, phó hội Trường hội-đồng Bảo trợ hội Tri-Tri sẽ diễn-thuyết tại nhà hội, 59 phố hàng Quạt. Ngài nói về việc ngài mới đi du-lịch ở Đông-pháp ở quan về dịp nghỉ hè. Ai muốn đi nghe thì nên đến nghe diễn-thuyết. Xin các ngài đem phiếu hội-viên đi cùng để kiểm soát lúc vào nhà hội đồng và cho có trật-tự.

Còn những ông không có chân hội Tri-Tri nếu muốn đến nghe diễn-thuyết thì xin cho biết trước, nếu không thì không biết trước mà để dành chỗ ngồi.

Tổ-chức thành một cuộc diễn-thuyết cũng tốn công-phu, vậy mong các thính-giả giữ gìn cho có thứ tự.

Tri-Tri thông báo

Cần người làm việc. — Hai số báo 1672 và 1673 ngày thứ năm và thứ sáu tuần lễ trước, người ta có nhờ bán quán đăng tờ cáo bạch cần người làm việc, mà trong lời cáo bạch ấy nhờ rõ là chỉ nhận giấy đến ngày 15 Octobre mà thôi.

Thế mà mấy hôm nay bản-quán vẫn còn tiếp được nhiều thư các nơi gửi hỏi, ấy là trả lời từng người một thì rất khó lắm. Vậy xin biết cho rằng : *« Hiện nay không có ai cần người làm việc nữa. »*

(*Xem trang kinh bạn, xét cho thoi*)

MỚI XUẤT-BẢN LẦN THỨ HAI

SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN

của NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch-thuật

Có sửa đổi lại nhiều, có thêm nhiều các bức tranh vẽ
của hai nhà danh-họa tại Hanoi là M. Tạ-đình-Ninh và M. Trần-Phênh

Lại có mấy lời bình-phẩm của Ngô-thì-Quyên nữa

Giá bán . . . . . 0$80

Tiền cước gởi (mãi quyển). 0.20

Ngài nào muốn mua, cứ gởi thư và mandat cho NGUYỄN-ĐỖ-MỤC
Trung-Bắc-Tân-Văn, Hanoi.

Có gởi bán lẻ tại nhà báo Trung-Bắc và các cửa hàng sách.
Mua buôn nhiều có trừ hoa hồng.

N° 87 **TRUYỆN**

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : Alexandre Dumas

Đạt-ta-nhan rằng :

— Thong thả một lát đã, các con chiến cầu ta ơi ! Cỏ lợi thì cũng có hại chớ.

Cả tụi cùng lắm bẩm rằng :

— Ồ ! ồ !

— Cái tính thế của chúng ta bây giờ, không khóa trong ra thì khó lòng mà giữ được đấy, các chú ạ. Ta nói rõ cho mà biết : Chúng ta một là chết chém, hai là vào tù.

Cả bọn đồng thanh rằng :

— Ồ ! ồ !

— Không khó hiểu gì cả. Cái việc viên tư-khố của tướng-quân Môn-cơ tự nhiên biến mất, ta đã phải nói cho hắn biết rồi. Sắc-lệ độ-nhị Hoàng đế là bạn của ta, thì lại đang vào lúc tuyệt vô hy vọng, không còn trông mong gì nhà vua khôi phục được giang sơn.

Đối bẹn nhìn lẫn nhau, bọn quân nhân thì ra ý vui về mà Đạt-ta-nhan thì cứ ý kiến cũng.

— Nhà vua đã khôi phục được giang sơn rồi, ta đã trả viên tư khố cho Môn-cơ tướng-quân rồi. Ta cũng có bóc lột nó tí chút thật, nhưng sau rồi ta lại trả lại người, vậy thì nguyên soái Môn-cơ cũng bằng lòng tha lỗi. Tha lỗi thì tha, nhưng nguyên-soái lại truyền cho ta vẫn lối sau này, các chú ai ai cũng phải ghi vào lòng tạc vào dạ ấy mới được : « Tôn-ông ơi, đừa bỡn vẫn là hay, nhưng bình-tĩnh tôi không thích đùa bỡn. Vì đã cái việc của ông làm đó mà một mai để hở ra một lỗi, (Có biết không ? Miên-vinh !) thì trong nước Tô-cách-lan và I-lan của tôi, tôi đã có bảy trăm bốn mươi mốt cái cọc-xỉ tử bằng gỗ rồi, có chỗ sắt mà tuốt lê nào cũng bỏi mỡ bôi dầu, tôi sẽ dãi các ông mỗi người một cái, » Bẩn lai nói chêm rằng : « Ông nhận lấy cho kỹ nhé ! ông Đạt-ta-nhan » Anh Miên-vinh ! anh cũng nhận lấy cho kỹ đấy. « Tôi cũng còn bảy trăm ba mươi cái nữa để thưởng thoảng mua vui, còn điều nay nữa . . . »

Tứ-tán thảo bình rằng :

— Ồ ! ồ ! Lại còn nữa kia a ?

— Còn khỏ một điều nữa. « Ông Đạt-ta-nhan ơi ! Tôi sẽ gửi tờ điều nước ấy sang cho Pháp hoàng, yêu cầu Pháp-hoàng phải bắt bắt những người đã dự vào chuyện đi ấy, ký giam vào Ba-xĩ-đích, rồi sau giải cả sang đây cho tôi. Tôi yêu cầu như vậy, chắc rằng Pháp-hoàng phải ưng nhứa.

Góc bàn nào cũng có tiếng sợ rủ lên.

Đạt-ta-nhan rằng :

— Này này ! Ông Môn-cơ trung hậu ấy còn quên một điều, nghĩa là hắn không biết tên chú nào cả duy có tê biết các chú mà thôi, nhưng các chú khá tin rằng, ta nào lại phản các chú, phản các chú thì ta được gì ? Còn như các chú thì ta đoán rằng chẳng khi nào các chú lại có ngọc nằm đâu đến nỗi tự-mình đi sưng xuất mình ra thì khi ấy Hoàng-thượng sẽ tổng cổ các chú sang Tô-cách-lan, là cái chỗ có bảy trăm bốn mươi mốt cái cọc xỉ tử tê ấy, để cho để tồn tiền cơm nhà pha. Đó, các chú ạ. Thôi ta đã được cái bản-bạnh nói với các chú rồi cũng không còn phải nói thêm một lời chi nữa. Chắc rằng các chú đã hiểu hết, có phải không, anh Miên-vinh ?

Miên-vinh đáp rằng :

— Thưa đã.

Đạt-ta-nhan rằng :

— Giờ đến tiền đây. Đóng cửa lại ! Đạt-ta-nhan thảo cái bao lên trên bàn, thì vẫn ra vẻ số những đồng 6-cưu bằng vàng xinh xẻo, anh nào cũng cái ngay xuống.

Đạt-ta-nhan bỏ lên rằng :

— Đợi khi ta nghỉ ta được cái xuống vội, ta còn kiểm đã.

Đạt kiểm lại, rồi phát cho mỗi anh năm mươi đồng 6-cưu, cho bao nhiêu tiền thì được bộ chúc tụng hậy nhiều.

— Bây giờ các chú có thể tu tỉnh lại một chút cho ra người trưởng giả lương thiện hiền lành.

Một anh nói :

— Khó lắm a.

Anh nữa nói :

— Nhưng tại sao vậy, bẩm tướng quân ?

— Vì may ra có khi ta sẽ thấy các chú bánh bao ra, cũ g chưa biết chừng.

Miên-vinh nghe vậy mà vẻ mặt vẫn nghiêm trang.

Đạt-ta-nhan ra hiệu mà bảo rằng :

— Miên-vinh ơi, anh đi với ta, thôi chào các chú nghỉ lại cả, ta không phải dặn các chú giữ kín nữa.

Miên-vinh đi theo Đạt ta-nhan. Khi ấy những tiếng chào của đám thân binh pha lẫn với những tiếng tiền vàng loeng koeng ở trong tới. Ra đến phố, Đạt-ta-nhan mới nói rằng :

— Miên-vinh ơi, bây giờ thì anh không mắc lừa đấy, nhưng anh phải giữ mình sao cho sau này khỏi bị người lừa mới được, tôi xem ra anh không sợ những cái cọc xỉ tử của Môn-cơ tướng quân mà anh cũng chẳng sợ Ba-xĩ-đích của Lô-y thập tam Hoàng đế bệ hạ, nhưng tôi xin anh đã lòng mà sợ tôi cũng, vậy thì, nghe đây này : hễ mà anh hở ra một lời thì tôi sẽ giết anh như giết gà vậy. Tôi đã có phép rửa tội của Giáo-hoàng ở trong tài này.

— Quả tôi không tưởng chuyện chi hết thảy, Đạt-ta-nhan Tôn-ông ạ, phàm những lời ông nói ra, tôi đều lấy làm những điều đạo-lý đáng tin cả.

Nhà ngụ-ngôn rằng :

— Tôi vẫn chắc rằng anh là một người tri giả, tôi xét anh để hai mươi nhăm năm trời nay. Tôi cho anh năm mươi đồng 6-cưu vàng đây để tỏ cho anh biết rằng tôi đã hiệt nhân với anh đấy, anh nhận lấy.

Đạt tạ Tôn ông.

Đạt-ta-nhan nghiêm giọng lại mà đáp rằng :

— Mọn tiền này hẳn anh có thể trở nên con người lương thiện được, tài trí như anh mà phải thay bộ đồi tên, chịu bỏ gì hồ cân mãi mãi trong cái cuộc đời không ra gì, thì chẳng xấn bỏ lắm ru Anh cứ việc ăn ở cho phong lưu, anh Miên-vinh ạ, trăm đồng 6-cưu vàng này mà ăn tiêu một năm, cũng đã là một món bẩn đầy chứ, vậy thì hàng lương ông quan lớn rồi đấy. Một năm nữa anh sẽ lại đến thêm tôi. Chà ! Chà ! rồi tôi lại sẽ liệu cho anh.

Bác hàng tạp-hóa người Pháp đã nổi danh trong thập thất thế-kỷ

Tính toán tiền nong, dặn dò công chuyện xong rồi thì Đạt-ta-nhan chỉ còn nghĩ sao cho chóng về tới Ba-lê mà thôi, về phần A-tô cũng vội vàng về nhà để nghỉ ngơi tí chút. Con người ta tâm tính đi có chẳng đều, mà sau khi đã đi đường xa dặm thẳng, mỏi mệt trí nghĩ, cho rằng lâu ngày tối đọc nữa, chẳng không thể bằng lúc thấy trời đã về hôm, nếp được ngủ đêm đói chắt. Vậy nên từ Bru-luân đến Ba-lê, Đạt-ta-nhan và A-tô vẫn nông đàn cương ngựa đi liền nhau, hai người đến có ý tứ lự mà không nói với nhau câu chuyện chi hay đang kể đề độc giả nghe cả.

Trong hai ngày đi thì mỗi người suy tính một khác, mỗi người định xây dựng cuộc vương lai cần mình theo một thứ thứ riêng, nhất là ai ai cũng chăm chăm về phần mình mà thôi. (Xem tiếp)

Bru-luân khởi hành, chiều ngày thứ tư thì đến Ba-lê. (*Còn nữa*)

ĐỒNG-HỒ MẠ VÀNG

Máy kỹ-mã, 16 chân kính
Một vẻ kim có chất dạ quang
BẢO HÀNH 20 NĂM

Giá . . . . . 11 $ 50

BÁN Ở HIỆU :

A. PERROUD (Nhà xanh)

59, Phố Paul Bert. — HANOI

2009

Hỏi kẻ phải đau

Mấy hôi của người Nam Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải ăn khi quán mà đi chữa thuốc không phải đường, hoặc là đã không chữa đến nỗi nặc cả nay hôi những người phải đau khi quán đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi : nay hôi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh phổ thông, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ nhược tôn. Nghĩa là ai có bệnh lậy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nữa không sống được bao nhiêu và phần chiến không sinh đẻ được.

Khi tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không ? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh nở đã cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỏi người Nam Việt, nào các người không muốn giống Nam Việt hèo mòn đi, nếu các người không muốn giống Nam Việt tiêu diệt đi, thì nên chữa bệnh đi mới được.

Vậy tôi viết thư cho hiệu Bảo-chế MONTÈS số 5, *Paul Bert Hanoi* mà bài mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì nắng một thìa xúp, nông một lọ, thì 1 ấy khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ. . . . 0 $ 90

Vin Tonique Tonkinois

Rượu tonique vừa bổ lại vừa ngon, rất có ích cho dân ta ở cả.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN

Thật tươi, thật tốt. Dầu cá có hai thứ, thứ hung-hung (*blonde*) và thứ màu nâu (*brune*)

Thứ hung hung (blonde) mới thực là thứ tốt, mà thứ hung-hung (blonde) ấy chính là thứ Dầu cá cần hiệu *Montès* bán, quý-khách nên nhận kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh ho rất thần-hiệu (SIROP N)

Một chai. . . . 1 $ 60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinch »

Một lọ. . . . . 4 $ 45
Độ 0 $ 65 đến 6 $ 50
Sáu lọ. . . . . 24 $ 50
Độ 3 $ 60 đến 3 $ 70

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROUIN »

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE MONTÈS

Thuốc (mau-bè bổ huyết
Mỗi chai phần tư lít. 1 $ 00
Một lít . . . . . 3 $ 50

MORRHUOL CHAPOTEAUT

Simple et creosote. Dầu cá viên sạng bổ tỳ và hang chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE

Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cúm. về mùa này thường hay hai người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chi trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc anti-grippe. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu về số người si cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ nông một viên rồi uống nước rõ nóng. Đắp chân cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bào chế MONTÈS, 54 phố Paul-Bert, Hanoi

LỄ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quán cả giấy quấn báo, chứa lại thế nào thì biên rõ ràng vào đấy, và gửi theo hai hào (0 $ 2) tiền tem cũng được) để chỉ tiền giấy quấn báo.

Nếu ai không gửi tiền theo thì sở đó nguyên phụ có hoặc nghỉ quá nông hơn.

Đồ chữa cháy. — Quan Thống-sứ vừa cử một Hội-đồng để xét các đồ chữa cháy của nhà-nước mới mua của công-ty Descours et Cabaud.

Xe hơi đụng nhau. — Tối chủ-nhật hồi 7 giờ 15 có hai cái ô-tô đụng phải nhau ở phố Gia-long. kính chắn phong với mui xe bị dập vỡ tan tành. Hai cái xe vướng vào nhau mãi mới gỡ ra được. Phải một bà đầm bị thương xoàng mà thôi. Còn xe thì hại lắm.

Giải vào Tòa án. — Quang-văn-Đinh tức Tý 22 tuổi làm nghề đóng giầy nhà ở phố Nhà-thờ số 6 ; Hoàng-văn-Nan 17 tuổi làm thợ giặt ở phố Dieulefils số 30 hai tên cùng bị án phạt ba tháng tù về tội ăn cắp. Ng.-văn-Triển 31 tuổi, Vũ-đình-Thừa 44 tuổi, hai đứa cùng về nghề nghiệp đi du đãng, đều phải giải vào tòa án.

Mấy việc ăn cắp. — Ngô-văn-Hai 40 tuổi, Trần-thị-Xoẩn 55 tuổi cùng ở hàng Đậu, bị ngờ là ăn cắp cái xuyến vàng của cô Yến cùng ở phố ấy số 17 thì đã bị đòi đến sở Cẩm xét hỏi.

Tên Tạ văn-Thành 24 tuổi làm thợ bạc ở Nam định, ăn cắp 8 lạng bạc giá 12 đồng do của M. Hoàng văn-Mai ở phố hàng Gai, tên Ng.-v-Thanh 18 tuổi vô gia cư, vô nghề nghiệp ở Hanoi, mang một cái đồng hồ đánh thức hỏ ngài là của ăn cắp đã bị bắt vào sở Mật-thám.

Ngã đâu là giường. — Đêm hôm qua sở Mật-thám bắt được ba người ngủ ở ngoài đường mà không có thể thuế thân thì đều phải điện về sở Cẩm để xét căn cước.

VIỆC BẮC-KỲ

HẢIPHONG

Những người sống sót trong tàu Dan-reysar. — Các ngài chắc còn nhớ một rồi có chiếc tàu *Dan-reysar* bị bỏ đắm xảy cháy và đắm ở ngoài khơi biển Trung kỳ có nhiều hành khách bị hại mà cũng nhiều người cứu được. Trong số những người sống sót lẩy thì có 13 người Annam đi tàu *Garonda* đã ra tới Haiphong sáng hôm qua lúc 7 giờ.

Chết đuối. — Chiều hôm kia hồi 4 giờ một đứa con trai 3 tuổi ở Hạ-lý, ngã xuống ao ở gần nhà chết.

BẮC-KẠN

Vì chuyện tích-xi. — Trưa hôm chủ nhật vừa qua, hai ông kia vì đánh tích xi, nợ nhau hơn mười đồng mà sinh sự bất bình, cãi nhau đô-đội, một lát thì bà vợ ra tiếp ứng chồng, trận đấu khẩu càng thêm kịch liệt. Nào là chém ông nọ lại đến chém bà kia, chưa đầy một giờ đồng-hồ mà hai bên chém lẫn của nhau, mỗi bên mất hơn bốn chục người, tổng cộng là ngót một trăm. Gớm ghê thay tích xì!!!

Mới có hột thổ-thao. — Vừa mới đây ông Nguyễn-văn-Quý, thông phán tòa Sứ có ngỏ ý cùng các ông làm việc các sở lập hội thể thao, ai nấy đều vui lòng hiểu đồng-tình cùng ông. Quan chánh Công-sứ đã vui lòng cho phép Chiểu thứ bảy vừa qua, để họp hội-đồng bàn bạn trị-sự. Xin chúc cho hội được tràng thọ.

VIỆC KINH-ĐÔ

Cách tiếp đãi người mua hàng. — Sự thương mại ở Kinh-đô càng ngày càng thấy người ngoại-quốc tiến tới mà người bản xứ càng ngày càng kém thua, sự ấy đã hiển hiện rõ ràng như là ở dãy đường Paul-Bert đã có mấy hiệu của người ta lập ra được, ít lâu rồi lại thấy tiêu diệt mất cả, rồi đến dãy phố ở đường Thượng-tứ cũng thế.

Vì cớ gì mà phải thế? có lẽ một là vì vụng tính là điều thứ nhất, rồi đến sự không có đồng tâm hiệp lực là thứ nhì, hai lẽ ấy thời tưởng người ngoài không có thể xét được cho bằm mà nói cho quả quyết, duy có một điều nẩy là người ngoại có thể xét được mà kể ra đây rõ ràng. Điều ấy là cách tiếp đãi khách mua hàng đã không được tử tế mà lại thêm cách xuất ngoại và khinh người, cho nên những người khách hàng đến ghét mà đi đến hiệu người ngoại quốc mà mua hàng, hóa ra người ta mỗi ngày mỗi đỏi bại về sự thương-mại nghề cũng nên tiếc thay !

Một phố kia có có con gái ngồi bán hàng có người đến mua mấy thước vải, hỏi có có vải trắng không? có trả lời rằng giá vải rày cao lắm, mà mua được mấy áo ? cập kỳ mở vải ra nói giá cả thời người mua vải bảo giá đắt lắm, người hàng trả lời rằng đi mua vải to mà mặc thôi rẻ hơn. — Lại có tiệm kia cũng một cô bán hàng có bà nọ vào mua giầy. Lại có các bà quan cũng có bà người ở với quê nói năng có tiếng giọng quê mùa, vào hàng các cô con gái xử đinh, thời trước khi vừa nghe tiếng nói đã có bụng khinh ngay, cho nên khi mua giầy trả giá có bà ít bảo, hỏi cô kia trả lời rằng « nếu trả giá ấy thời mọ nang chưa rụ ga (Tục-ngữ có câu : Làm le cũng muốn đi giầy, mọ nang chưa rụng biết ngày nào nên) mọ nang tức là cái bọ ire bọ nứa là thứ các nơi nhà quê thường dùng làm dép mà đi. Còn như có nơi các cậu bán hàng ngồi giữa hiệu thường đề hai chưn lên một cái bàn thấy khách vào mua hàng vẫn ngồi tự nhiên xem một cách vô lễ quá. Còn chẳng thiếu gì cách vô lễ vô phép khác nữa như là ở một nơi hàng cơm kia, một hôm có tám người vào ăn cùng ngồi một bàn, hôm ấy trời nóng nực, khách vào ăn dùng nước đá, trước khi đưa ra đãng thời người chủ tiệm tay xách cái gàu nước đá đi đến bên mỗi người một mà hỏi rằng « có biết dùng nước đá không à ? vừa hỏi vừa nhìn người một cách rất là khinh ngạo bỉnh nhau những người vào ăn đó là không ai biết đến mới là vật gì, nên phải hỏi trước mới cho mà dùng.

Xem như thế thời cách tiếp đãi khách mua hàng của ta, xem còn khờ dại, khá thương g và khá trách lắm mà vì thế nào mà hóa ra mối lợi nguyên lại phải chảy lênh láng vào những lạch khác cả, thật nào tiếc thay !

Lại xem các hàng người ngoại-quốc buôn bán tiếp đãi người vào mua hàng rất là khôn khéo chiều lòng mà sao người ta nặng nghành như thế, mà xét lại người ta so phải thiếu cái tư-cách chiều lòng ấy đâu. Sao đáng khi chiều lại không biết chiều để đi lên lối nhưng khi không đáng để sinh ra lắm lẹ. Sự nẩy rất quan hệ cho người xứ nẩy lắm thay, vì trong thời đại nẩy ta nó hợp lấy sự buôn bán, mới có thể mở mặt mày với kẻ khác được vậy.

Ngày lễ kỷ-niệm Trung-hoa Dân-quốc. — Ngày 10 Octobre là lễ kỷ-niệm Trung-hoa Dân-quốc, ngày ấy tuy suốt ngày đêm mưa gió luôn luôn, nhưng ở các hiệu buôn bán và các nơi hội-quán của người Trung-hoa vẫn ngho tăng pháo nổ và bóng có phất ra có lầm sắc vui vẻ lắm.

Đáng lẽ có mưa sư-tử và nước đun vui lắm, nhưng vì trời mưa lại gió to quá, nên họ không làm những trò vui ấy được.

VIỆC TRUNG-KỲ

BÌNH-ĐỊNH

Mưa lụt. — Xưa nay trời làm thuận cảnh luôn là đêm mưa ngày nắng, cho nên mùa gặt hái đều được khô khan. Hiện nay đồng-điền thâu hoạch được hai phần rồi : chỉ còn những nơi cấy muộn, nay là bị nắng khô lâu ngày, chưa thâu hoạch kịp mà thôi.

Nay cơ trời đã làm tung, là từ đêm 10 và trót cả ngày 11 Octobre đây, thì mưa đầm-đề không ngớt, thế là đã mà có cây lại khá khá rồi : vì xưa nay tuy chưa lụt mà vẫn thường mưa, nước chưa đã sẵn, nay gặp mưa dào thì chắc lụt

Nhưng không phải hại gì cho đồng-điền mấy thì. Mà từ đây sắp đi nếu có thường mưa lụt, thì mùa tháng ba sang năm mới có hi vọng.

Xóm mới. — Đó là những nhà ở châu thành Qui-nhơn phải dời đi, thì nay kéo nhau lập thành ba xóm mới : một xóm thì lập theo hai bên đường quan từ lò bò thẳng về ngã Xuân quang ; xóm nẩy thiên-hạ theo nhau mà ở đông hơn cả ; không biết đã được mấy trăm nóc nhà, mà cũng hẩy còn đang làm nữa, cả thảy đều lợp toàn tranh hết. Coi sự kết hiệp xóm xít nhau vậy cũng thật là vui, mà nhứt tắc đỉ hỉ, nhứt tắc đỉ cụ ! Vì đến mùa nắng gió nam thổi mạnh nếu không cẩn thận thì cũng đồng tâm thống khốc vậy.

Một xóm nữa thì lập giữa đồng cát gần đất Thánh-đạo, xóm nẩy thì ít nhà hơn vì giữa cát trắng ít người ở

Xóm thứ ba nữa ; thì lập gần Cầu đôi thuộc địa phận làng Bương-thạnh chỗ nẩy thì coi bộ có thể hơn : là lập quán xá mua bán được, chăn nuôi được, trồng trọt được ; nhưng ít người ở, vì xa thành-phố, những người đã có chân làm công làm mướn bấy lâu thì đi xa bất tiện ; chỉ có những nhà có tư bản ít nhiều, mới lên đó mà lập nghiệp.

Cả ba xóm đều tạm cư mà thôi, vì chưa biết sau nẩy nhà - nước còn khoảng trương cơ đồ ra nữa thì cũng phải dỉ cư nữa.

Làm chay phá ngục. — Mới đây, ở tổng kia có nhà phú-hộ đã lập ra một đám chay rất lớn, thỉ là phá-thủy cũng tới mươi, mười lăm chú sãi sanh lễ vật cực nhiều ; làm luôn mấy ngày ; sau hết các chú cao tay ấn, đến hiệp nhau phá ngục độ hồn.

Tuồ thì ngục Diêm-vương không còn nữa, các hồn đến được giải thoát.

Từ đây tưởng không còn ai phải bao phí mà làm chay phá ngục độ hồn nữa làm chi vô ích. Mà ở các chú phù-thủy vô phương sanh nghiệp ! ! Vì nếu cao tay ấn, ngục đâu còn mà phá, yếu tay ấn, ai kêu đâu mà phá ngục ? ! !

Việc Nam-kỳ

SAIGON

Giết con mới đẻ. — Sớm mai ngày 26 Septembre một người gặt-đen khám lớn đi tiền, lão đóm xuống thùng tiền thời thấy hai cẳng của một đứa con nít lòi ra. Ý đi hỏi người gặt-đen xếp thời hai người đồng thấy rõ-ràng.

Lập tức cho quan Biện lý Roxé và quan Bởi thẩm Yol hay, hai ngài cùng thân hành đến nơi với quan thầy Beaudre. Người ta kéo thì ẳng nhỏ ấy ra, nhưng không đặng vì mắc kẹt cứng trong thùng lại hôi thối quá.

Các quan đều nghi quyết cho rằng mẹ đứa nhỏ ấy thế nào cũng là một người đàn-bà ở trong vòng đó, chớ không phải ai khác nữa, vì không ai vào đó được, lại có một dãy mành-mành đứng ngang. Quan thầy định đi xét các người đàn bà thỏi, biết. Thoạt đầu một người, gặt đen tây chạy đến ran-rẩy thưa rằng người chị vợ y (Annam) đang đau nặng, mới thủ thật với y chuyện giết đứa nhỏ ấy.

Hỏi ra thời người đàn bà này chửa hoang được 7 tháng bị sảo lại sợ xấu hổ nên đem đứa nhỏ mà bỏ bị tịch. Hiện nay đã đem chị ta đi nhà thương đỉ dưỡng cho hết bệnh rồi sẽ xử tội, còn đứa nhỏ quan thầy sẽ mỏ khám thi-hài hầu xem coi được mấy tháng, và coi lúc sảo ra chết hay là sống.

Anh theo lối Âu-châu hay Nhật bản !

Ai muốn ảnh đẹp ! Nên đến ảnh hiệu NGHIÊM-XUÂN-THÚC mới khai-trương, tại số 18, phố Mã-vỹ (N° 18, Rue des Chapeaux) Hanoi.

Chủ-nhân đã được ân-thưởng ngân-tiền và nhiều giấy khen vì rất thạo về nghề ảnh.

Nhà kinh hiệu ấy, vừa theo lối Âu-châu vừa theo lối Nhật-bản, có thể chụp được đủ các lối ảnh.

Những máy ảnh, các đồ bài-trí, cũng các fonds hiệu Nghiêm-xuân-Thúc toàn sắm theo lối mới cả. Xin giới-thiệu cùng các bạn độc-giả.

2097

Các hiếu-chủ nên biết

Ngày 29 Juin 1922 bản hội đã đăng báo trong một tháng để các hiếu-chủ có mộ ký táng trong đất Phúc-trang biết : Năm nay bản hội định cất táng những mộ ở trong khu Bình Nhất tự năm 1906 cho đến năm 1913 mà không thấy ai thăm viếng, đem đi táng trong một khu riêng.

Nay bản-hội nhắc lại để các hiếu-chủ biết là bản hội định đến ngày mùng *8 tháng mười ta* tức là ngày 26 *Novembre 1922* thì sẽ bắt đầu bốc những mộ ở trong khu ấy.

Hợp - Thiện - Hội kính cáo

KỲ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thư đôi bức báo-quan, thì cho biết cái số in ở tờ giấy gói báo, hoặc là gửi cho báo-quán cái giấy quấn ấy, để cho người làm đỡ tốn kém. Kẻ các ngài thường hay kỳ tên vẫn tắt, hoặc thêm quê, không rõ họ được, thành ra nhiều khi báo-quán không biết ai mà trả lời.

XIN XEM CHO KỸ

Phàm những các qui-khách xem báo thấy có đăng các bạch của bản-hiệu, đến khi đi mua lại mua ở hiệu thuốc khác, xem nhỏ mà tìm ra không đặt được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho về sau các ngài tự rằng đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« **Nhà Bán-thuốc Ed Montès** có đứng-bỏ ba chữ ấy mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54 Hanoi,

Nay kính,
Ed. Montès,
54, Rue Paul Bert Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

賞 SẮN-NHIÊN 榮

Tối thứ tư :

Á - NHÂN KHAI KHẨU

Vai nhất là bởi thắng cám ra hiệu xin thề tử cho ông Hoàng.

Tối thứ năm :

DI - ĐÀ PHẬT GIẢNG HÒA

Trong 72 cái ân bí-mật của ôi Bảo-công, có lẽ cái ân nẩy thần-tình hơn nhất.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 18 đến thứ ba 24 Octobre 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 6 h. 30

TUẦN LỄ ĐẶC BIỆT

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

« CON PHƯỢNG MÁI CON »

Bài thứ VI

Nghỉ

« INTOLÉRANCE »

Bài I, II, III và IV

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

TRANH VẼ

Bán buôn — Bán lẻ

Bản-hiệu mới về và mới in được nhiều thứ tranh thấy-mac và tranh thuốc theo lối mới, rất đẹp và rất nhã. Lại có nhận vẽ các kiểu như là : kiểu thiếu, kiểu vẽ kiểu nhau, kiểu giấy cườm vân vân.

Lại có nhận bán truyện SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN của ông Nguyễn-đỗ-Mục nữa.

HOÀN-VĂN

Vì tranh, vẽ kiểu xe vẽ truyện-thiên 73, Phố hàng Bông, Hanoi

Giải thưởng văn về bài ca soạn cho con trẻ ở Au-tri-viên

Đề mục. — *Một bài ca « thượng-lục hạ-bất » để dùng làm bài hát cho lũ trẻ trong khi chơi đùa ở Ấu-trí-viên (幼稚園), nghĩa là lại những nơi mà nay mai hội Khai-trí tiến-đức sẽ lập ở các thôn xóm để trông-nom con trẻ từ bảy tuổi trở xuống, đỡ cho các nhà có con vì bận công việc, không thể tự trông-nom được.*

Giải thưởng. — *Giải nhất : hai cái khăn thêu của Ngô-thị-Quyên nữ-sĩ và một cái biển khắc bốn chữ sơn son thiếp vàng, đáng giá một chục bạc, cũng là tiền của nhà nữ-sĩ ấy, còn bốn chữ khắc trong biển thì của hội-đồng điểm-duyệt nghĩ tặng.*

Giải nhì của Chợ-thiện-đường : một bức thêu bằng vóc đại-hồng, cũng có bốn chữ của Hội-đồng điểm-duyệt.

Giải ba của hiệu ảnh Thuỵ-ký : một bức ảnh phóng-đại.

Giải tư của M. Hoàng-quý-Lan là chủ xưởng đúc đồng : một cái lư đồng cũng có chạm may chữ

Kỳ hạn. — *Đến ngày 31 Décembre thì hết hạn thu quyển.*

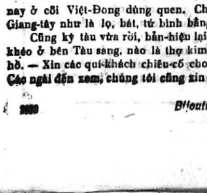
Quyển thi. — *Muốn cho tiện việc rọc phách các bài thi, xin nhất luật dùng giấy tây trắng, để nguyên cả khổ rộng, nhà một mặt, trang trên để lên và chỗ ở, trang dưới viết bài thi, dưới bài xin dừng ký tên. Những bài dự thi, xin bỏ riêng vào một cái phong-bì gián kín, ngoài phong-bì nhớ đề cho hai chữ « VĂN THI » thực rõ, để khi nhà báo tiếp được, sẽ cất riêng ra một nơi, đợi khi hết hạn mới bóc. Ngài nào dự thi, xin cứ gởi đến bản-quán, 61-63, phố hàng Bông, Hanoi,*

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

號八廿牌門街蒲行內河京東

Chúng tôi có lời kính trình các quí-khách biết rằng chỗ trương của chúng tôi là để chiêu khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hồ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thức rất qui, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Việt-Đong dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, tứ bình bằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ tàu vừa rồi, bản-hiệu lại mới thình thêm được giầm ba tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữc các thứ đồng-hồ. — Xin các quí-khách chiếu-cố cho thì chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm.

Cho ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA

Brioutier, n° 28, Rue des Paniers, Hanoi.

2020

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng Chủ Nhiệm Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Thương giới tân văn

Ngày 18 Octobre 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước.	7 f. 10
Nhà Ngân-hàng	7 . 10

Đấu giá

Đến ngày 25 Octobre 1922 hồi 16 giờ tại sở Lục-lộ Hanoi sẽ đấu giá làm một hòe bạc cho thành-phố Haiphong.

Việc làm định là. . . . 44.991p 52
Ký quĩ tạm. . . . . 740 . 00

Đến ngày 25 Octobre hồi 16 giờ 15 tại sở Lục-lộ Hanoi sẽ đấu giá thầu việc khơi sông dẫn nước dài 12 416 thước ở trong sông Cầu (Thái-nguyên).

Việc làm định là. . . 47.625p.10
Ký quĩ tạm . . . . . 7.000 . 00

Cũng chiều ấy hồi 16 giờ rưỡi, tại sở Lục lộ Hanoi sẽ đấu giá thầu đồ đất và xây cầu cống trong khoảng từ Navay đến đèo Nghiêu loan, đường thuộc địa số 8 từ Km. 189 86 đến 147.500 tỉnh Bắc-ninh.

Việc làm định là. . . 34.881p.80
Ký quĩ tạm . . . . . 580 . 00

Voi Chợ-gành

副台慶裕

Chúng tôi mới lấy lại, tu sửa lại ở Chợ gành rộ, rất trắng và tốt, giá tính hạ hơn các nơi. Các quí-khách chiếu cố xin cứ gửi thư cho M. Lê-tuy-Tuyên, gare Chợ gành. Phòng giấy ở Hanoi, phố hàng Gai, số nhà 99.

1536

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bán-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bán-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tiền đồi chỗ ở, còn thì bán-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

NGƯỜI NÀO MUỐN THỪA BỔ SỔ THAM VÀ TRƯỜNG THỊ XIN ĐẾN HIỆU

利 THUẬN-LỢI 順

27, phố Hàng Mã-Mây, Hanoi

Hiệu tôi làm được và vẽ được đủ cả các thứ tủ, bàn ghế kiểu tây, kiểu ta, kiểu tàu, vân vân.

NGUYỄN VĂN-THUẬN

SCULPTEUR

27, Rue des Papillons Noirs Hanoi

2054

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

Rất sự rất ghê gớm ở bệnh lậu là: Tiu cứu đi và mất đường sinh dục. Cái cơ-quan chính nó làm cho mất sức khỏe và những hại sinh dục đã hóa ra như hại sinh dục của các người già. Không còn gì sợ hãi hơn là một người trai trẻ mà không sinh được những con mắm-mọ? Vậy thì phải nên quan phòng các chứng xấy ra ở bệnh đó và phải nên kíp chữa ngay khi mới bắt đầu có mủ. Nếu mới thấy trong đường tiểu tiện hơi đau, thì phải nên chữa ngay và phải nên giữ gìn những cơ-quan khác, bàng-quang, quả thận cho khỏi mắc bệnh về sau nữa.

Người ta đã có sách chữa rất công-hiệu là thuốc *Santal monal*. Dùng trong mấy hôm đã là hết đau đớn, bài sung (vuông nữa tiệu và khỏi ngay lập tức. Thuốc *Santal monal* này dùng ở các nhà thương khắp hoàn cầu, vì nó là một thứ thuốc rất quí rất hay. Nó lấn vào với nước tiểu và làm cho nước tiểu thành ra xanh, làm cho sạch những mụn con mọc ở các cơ-quan, như thế bệnh lậu khỏi ngay lập tức.

Ở các hàng bào-chế to đều có bán

2056

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bảo-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 56

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
2 f. 00 một chai
Theo luật mới ai Muốn dùng thuốc nọ phải có đơn quan Bảo-hộ người Pháp kí mới được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ
Thuốc rất sực, bán đắt-giá, mới một chăng nhiều làm việc gì; dùng thuốc nọ hay lắm.

Máy thứ bánh-in hiệu bay hơn:
Các thứ thuốc nước đựng in sẵn để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 914, trị bịnh Giang-mai
Thuốc ho-sinh SIROP PECTORAL d'acide cyanhydrique et de chlorhydrate de codéine. Thuốc nầy chữa bịnh ho rất hay.
Thuốc tạo chỉ người lên đàng được thôi
Thuốc tiêm hiệu MONTÈS
thuốc nóng = 2 $ 60 in 30 viên
thuốc thật = 0 $ 90 một chai
Chữa các chứng lậu, chẳng kì mới hay cũ, uống thuốc nọ thì hết, không phải kiêng cữ chi hết. Thuốc nầy rất hay, rất mau, rất chắc, lại gì đến sự sinh dục, lại bổ sức cho người, có bịnh.
Muốn dùng thuốc nầy trong mới thông thì cho mau một cái liền thuốc, giá có 2 $ 00 mà thôi.

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ
Trị những bịnh đàn bà như: Kinh nguyệt không đều, hay là có bịnh kinh đau đớn mình mẩy, nhức đau bụng, ra sơn, uống thuốc nầy đỡ mau lắm, lại mau lại trong mình đã bớt hẳn.

ĐỒ BUỘC THUỐC
đồ dùng về thí-nghiệm hóa-học

ĐỒ MO-SÈ
Kinh-ánh, đồ-ánh, thuốc-ánh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA
và giấy-ánh, thuốc *Citrate* và thuốc *Bromure*
Bán cuộn và bán bao kín

Bán cất và bán lẻ THUỐC DÉRÉ
3 $ 00 một chai 1/4 litre
Trị bịnh giang mai lắt lí một lần cả. Đang thuốc rồi rất thì sức uống thuốc nọ rồi lại nọ! Đang thuốc khác rồi cũng chẳng phải uống thuốc nọ thì mới chữa khỏi bịnh được! Thuốc nọ rất hay, rất mau, rất chắc, lại gì đến sự sinh dục, lại bổ sức cho người, có bịnh.
Muốn dùng thuốc nọ trong mới thông thì cho mau một cái liền thuốc, giá có 3 $ 00 mà thôi.

MỚI XUẤT BẢN

MAI-NƯƠNG LỆ-CỐT

(MANON LESCAUT)

Soạn-giả : L'ABBÉ PRÉVOST
Dịch-giả : NGUYỄN-VĂN-VĨNH

In bằng chữ mới, giấy tốt, dày 290 trang

Giá bán, mỗi quyển. . . . . 0 $ 50
Tiền cước, mỗi quyển . . . . . 0 . 24

Ngài nào mua, xin gửi thư và măng-đa cho bản-quán

MUỐN CHO CHÓNG HẾT

Bổn-hiệu sang nhiều đồng hồ thực tốt, nhân dịp tiêu tây cao nên cốt hạ giá *bán cho chóng hết*

Giá như sau này xin quý Khách chiếu-cố cho.

Đồng hồ đeo tay tối thấy giờ 10 rubis	giá	4 $ 50
— —	»	3 70
— —	»	4 00
Đồng hồ đeo tối vỏ kền máy tị mã 15 rubis bảo-hành 10 năm, thứ nầy mấy trực tốt giá mỗi cái	»	10 . 00

Những đồng hồ nay điều có giấy bảo-hành giá để là chỉ tiền bước.

TONG YUNE TAI

2030 49, phố hàng Ngang Hanoi

TAM TỈNH Y QUÁN

Điện chẩng tôi nay có thầy thuốc ăn mạch, biết thực hư bản nhiệt, trị bệnh nhiệt nội ngoại cần nguyên, bệnh tân cao đan, chữa tuyệt tinh tế, biện nghiệm lắm lắm, đến những cực nguy cực trọng, mà số cũng phần còn, chữa cũng được hồi sinh khởi tử, giấu có lấy phải gió, nghèo chẳng quá thì cấp đã cho thực khỏi, xin quý-khách nhận biệu Tam-Tỉnh Y Quán ở phố hàng Mã Mây, số nhà 97, Hanoi.

Xin kể các bệnh nan nan sau này :

Nội thương ngoại cảm chư bệnh, thai tiên sản hậu chư bệnh, tiểu nhi nam khinh tế chư bệnh, tinh trị kinh niên đau nung đau tức ho lao đàm suyễn, phù thũng cổ thương phong tiêu, bất toại, đau mắt mọc mộng, nam tử mộng tinh, di tinh, tuy tinh, lãnh lãi, bạch chọc, hạ cam, chí, dương mai, đàn bà sinh nguyệt bế điều, khí hư huyết kết, bạch đái, sinh đái.

Thuốc tận đáo hiệt, giá :

Một chai thuốc nước thật	0 $ 50
Ống thụt	0 60
Hộp hộp thuốc uống	1 60

2031

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ

Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư.

Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 97, SAIGON

Giá mua đồng niên 8 $ 00

Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người.

Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất để đồng tự-thú.

Một tin mừng cho các hiệu xe

Công-ty đồng xe « SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS », 7, Boulevard Gambetta, Hanoi, mới có hàng bán Pháp sang nhiều lốp bán bớt tới 50 %, xin tính giá bán như sau này

		Trước bán	Bây giờ
Trục xe con-con	mỗi chiếc	25 $ 00	14 $ 00
Vành bánh khoan rồi	— đôi	13 00	7 00
Tay bẻ cổ mũi lốc	— thanh	12 00	4 00
Lốp tây	— đôi	15 00	8 00
Vải cả cuống rộng 0 m. 70	— thước	3 20	2 50
Vải đi đồng tựa	— thước	3 00	2 50
Lốp, H chelin	— đôi	16 00	13 00
Ruột Michelin	— đôi	6 00	4 50

Còn nhiều thứ hàng nữa cũng có ra giá, nhưng nếu bực xuống dưới 7 francs thì lại tính giá khác.

Cứ viết thư hỏi : PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI HỘI

2062 *Số 7, ngành trường Y-biện — Giây nói số 78.*

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

Các thứ đèn dầu và đèn điện

Đèn lùn, để tròn, mạ kền thực đẹp, cỏ số 14. . . . . 19 f. 50
Đèn cao, để tròn, mạ kền thực đẹp, cỏ số 10. . . . . 15 f. 00
Đèn cao, cột agathine, để vuông bóng đồng thực đẹp, cỏ số 14 . . . . . 35 f. 00
Đèn cao vừa, để mạ kền thực đẹp, cỏ số 14. . . . . 85 f. 00
Đèn điện các hạng, từ 25, 32 và 50 bougies, có một giá là 31. 90.

Mỗi cỏ : *Những thứ đèn điện, máy điện, chuông điện và các đồ phụ thêm vào đây, vân vân*

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu châu

Bản-quán thân tiếp các quí-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý chọn các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giấy nói trực tiếp với chính-quán 200

Société des Phosphates du Tonkin

Bureaux et Usine à Haïg-Haïphong

CẢM ƠN THẬT — Chúng tôi kính trình các quí khách hiện đương dùng thứ phân-phốt (phosphate) giả có bán và bán giả rẻ hơn giá Phốt-phát thật.

Hễ phốt-phát thì bao giờ cũng nhẹ hơn các thứ bột khác. Không có thứ bột nào nhẹ bằng.

Vậy các quí khách hãi mua phốt-phát, đừng nên tham rẻ mà mua phốt-phát giả, và nặng nên thật để hơn phốt-phát ra tem, nếu thấy bột không được nhẹ thì đừng nên mua.

Nếu mua Phốt-phát mà ngại hoặc là giá thì nên gửi mẫu đến cho chúng tôi thử xem. Song nếu ai hỏi được người bán phốt-phát giả mà mách bảo cho chúng tôi biết, chúng tôi sẽ thưởng 200$.

GIÁ PHỐT PHÁT. — Phốt-phát bán tại nhà máy ở Haïphong như sau này :

20000 một tấn (le tonne de 1000 kilos) hiệu « PH. 19/21 »	
20 . 00 —	hiệu « PH. S »
18 . 00 —	hiệu « PH. E ».

Phốt phát hiệu « PH. 19/21 » đã bán rượng đến nhan, đến nơi.

Phốt phát hiệu « PH. S » đã bán rượng đến ngoài 30 phốt phát hiệu này thì nhà hơn hết phốt-phát hiệu « PH. 19/21 ».

Phốt phát hiệu « PH. E » đã bán rượng đến ngoài. Bến rượng đến chưa. Giá mặc tàu lại chẳng tất tiền.

Phốt phát hiệu « PH. E » này là một thứ phốt-phát chẳng tốt mấy nhà ra có nhiều lắm mấy thứ bột Potasse (Bột-tạt) ở bến Tây đem sang.

Đừng tính phốt-phát hiệu « PH. E » này mà bán các thứ rau (Légumes) chất là Dây cải thì thật là tốt lắm.

CÁCH DÙNG. — Mỗi một mẫu với bón bao là 200 cân tây với trước năm mười ngày rồi cày cũng được, hay cày trước năm mười ngày rồi với phốt-phát cũng được.

MUA LẠI BAO KHÔNG. Bao gai không (sac en jute vide) kỳ; các hạng bán ra mà đem lại giá tại nhà máy ở Haïphong thì giá mỗi một cái là một hào chỉ (0$10). Nếu bao rách rồi hơi thưng thì chẳng tính chẳng nhận nữa.

Các quí khách cần hỏi bao điều gì nữa thì xin cứ lại nhà giấy chúng tôi ở tại nhà máy ở Haïphong, chúng tôi xin tiếp, hay gửi giấy đến cho chúng tôi xin có giá lời ngay.

Hanoi

№ 218

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Nguyên *Hoàng-phủ-kính* thấy giatướng về báo, nói có thánh-chỉ cấm không ai được mở miệng. Lại không được tin *Trường-hoa* hoàng-hậu nói ra làm sao cả, trong lòng rất lấy làm nghi-hoặc, mới tức-khắc sai người mời *Mạnh-gia-linh* đến để cùng đi hỏi thăm.

Bấy giờ *Cửu-huệ-lâm* ra tiếp, mời *Hoàng phủ-kính* ngồi lên ghế trên, còn mình thì ngồi ngang với *Mạnh-gia-linh* ở hai bên. Khi nống trà xong, *Hoàng-phủ-kính* và *Mạnh-gia-linh* bèn thăm sự tình, rồi trò chuyện mấy câu, cùng nhau đứng dậy cáo từ về phủ.

Bỗng lại thấy thái-nhiên-quan vào báo rằng :

— Thánh-thượng sự Phiên-tiêu là một thứ nhiệt-dược chế thành, có thể hại đến tính-mệnh, vậy sai *Quyền-xương* đưa 4 viên thái y đến bắt mạch.

Lương thừa-tướng vội-vàng truyền nghênh-tiếp *Quyền-xương* nói :

Tôi phụng thánh-chỉ nói quan *Lệ* thừa tướng uống phải Phiên-tiêu tất có hại tính-lực, nay cho phép được tĩnh dưỡng trong 3 ngày, rồi sẽ tiến triều.

Bổn-viện thái-y nói :

Phiên-tiêu tất là nhiệt-dược chế thành, có thể hại đến tính-mệnh, nên cho vào bắt mạch xem thế nào, để về tâu thánh-thượng.

Lương thừa-tướng vội-vàng truyền người nhà vào bảo đàn-bà phải lui ra hết cả, để các quan thái-y vào bắt mạch. *Lương* thừa-tướng mời các quan thái-y cùng *Quyền-xương* vào trong phòng.

Các quan thái-y bắt mạch xong, lại nhìn nét mặt *Lệ minh-đường* rồi bảo *Lương* thừa-tướng rằng :

— Lệnh-tế lọ-thỏ điều hòa, mà uống một lý-bi, dịch-thị là say rượu, rồi tự-khắc tỉnh dần, không cần phải lo ngại chi cả.

Lương thừa-tướng nói :

— Chỉ vì tiện-tế xưa nay chưa hề say rượu như thế bao giờ, cho nên lấy làm kinh-sợ.

Các quan thái-y nói :

— Muốn cho chóng tỉnh, cũng chẳng khó gì.

Nói xong, liền truyền cho người nhà lấy sinh cam-thảo và bán-hạ, đem tán-mại ra, rồi dùng ống tông ngỗng tưới vào lỗ mũi *Lệ-minh-đường*. Tưới thuốc vào được một lúc thì thấy *Lệ minh-đường* cựa-cạy và miệng nói lâm-nhẩm mấy câu rằng :

— Kẻ hạ-thần đã say rượu, xin đa tạ cái thâm-ân của Hoàng-thái-hậu, rồi xin về phủ.

Nói xong, lại quay mình vào phía trong nằm ngủ. Các quan thái-y lại nói :

— Không hề chi ! hễ rượu tỉnh thì tự khắc khỏi. Bây giờ chúng tôi xin về cung để phúc mệnh.

Lương thừa-tướng cầm lộ không biết dường nào. Các quan thái-y liền kiệu, *Quyền-xương* lên ngựa, đều cáo-từ về cung. Bọn đàn-bà lại kéo vào trong phòng *Lệ-minh-đường* để chăm chúc. *Tôn* phu-nhân sực trông thấy chàu *Lệ-minh-đường* vẫn còn đi ủng thì nằm sao cho tiện, nên phải thảo ra.

Nàng *Tố-hoa* vội-vàng gọi đi mà rằng :

— Không nên ! Xưa nay từ xa mặc cho chỉ ông đi, vẫn không cho ai cởi hộ bao giờ. Đã một lần tôi thảo ủng hộ thì oán trách tôi đến mấy ngày, xin phu-nhân chớ nên động đến.

Tôn phu-nhân nghĩ thầm : phàm những người trẻ tuổi mà làm quan to, bao giờ cũng vẫn hay khó tính. *Cảnh* phu-nhân nói :

— Nay đã bắt mạch, biết đích là say rượu thì không hề gì !

Nói xong, truyền các nữ-tỳ đi sắc nhân sâm-thang và long-nhõn thang để đợi khi quan thừa-tướng tỉnh rượu thì dâng uống. Lại dặn nàng *Tố-hoa* phải trông nom cẩn-thận, rồi bảo mọi người lui ra ngoài cả. Mọi người vâng mệnh lui ra, nàng *Tố-hoa* đóng chặt cửa lại, rồi ngồi chực ở bên cạnh *Lệ-minh-đường*.

Đến bồi canh 3, bỗng thấy *Lệ-minh-đường* cựa mình, ra ý đã hơi tỉnh, liền nói :

— Gớm ! phải một bữa say quá !

Nàng *Tố-hoa* hớn hở vui mừng mà nói rằng :

— Tiểu-thư đã tỉnh rồi !

Lệ-minh-đường ngồi dậy nói :

— Ô-hay ! Em về đây từ bao giờ ? Chị nói cho em nghe.

Nàng *Tố-hoa* nói :

— Ngày hôm nay tiểu-thư say rượu, khiến cho tôi sợ quá, chẳng còn hồn-vía nào ! May mà thánh-thượng ban đặc-ân, sai nội-giám vực lên ngự liễn, dùng long-bị phủ kín, và lấy ngự-tiền che xung quanh rồi đưa về phủ. Lại sai trực-điện-quan cầm đại-đao đi hộ tống, hễ kẻ nào mở mồm thì tức khắc chặt tay, kẻo sợ cấm-mạo phong-hàn chăng. Sau lại sai các quan thái-y đến bắt mạch, dùng sinh-cam-thảo và bán-hạ tán-mại, thổi vào lỗ mũi bấy giờ tiểu-thư mới tỉnh dần.

Lệ-minh-đường kinh ngạc mà bảo rằng :

— Xưa nay em nống rượu, kẻ bao nhiêu chén cũng không say. Em còn nhớ Hoàng-thái-hậu chỉ ban cho em có 3 chén rượu ngọt, mà trong khi em đã bài thơ tán, bỗng thấy say mềm, rồi Hoàng-thái-hậu truyền cung nữ đỡ em sang *Thanh-phong-các* để yên nghỉ. Còn từ đó về sau thì em không biết chi cả, chẳng có nhẽ chuyện lạ lùng. Hoặc giả bởi em rượu ấy, thừa là Mông-hãn-dược đó chăng ! Nếu không thì có sao lại say quá như vậy.

Nàng *Tố-hoa* nói :

— Cứ lời nội-giám nói thì thứ rượu ấy là ở Tây-Phiên đem cống, tên gọi *Ngọc-hồng xuân-tửu*. Trong cung đã đem thí-nghiệm người nào uống được rượu, chẳng chỉ nống vào hai chén, để say là đi một ngày một đêm, rồi mới hồi tỉnh. Tiểu-thư cũng là giỏi rượu, cho nên uống 3 chén mà đến canh 3 đã hồi tỉnh rồi.

Nói xong, mời cởi gọi nữ-tỳ đem hương trà đến để giải khát. *Lệ-minh-đường* nghĩ thầm kinh sợ : quái lạ ! hay là Hoàng-thái-hậu lập kế gì chăng, nên không thì sao lại đem Phiên-tiêu mà ban cho ta uống. Bấy giờ nữ-tỳ đã đem hương-trà đến, nàng *Tố-hoa* cầm lấy chén trà, rồi lại đồng tiến cho phòng-đại.

Lệ-minh-đường uống trà xong, toan đứng dậy đi giải, bỗng thấy hai chân lông-lẻo, hình như đã mất chiếc giầy thêu ở trong, liền giật mình kinh sợ, lại trèo lên giường, thảo hai chiếc ủng ra, rồi hai tay nắm bàn chân xem, biết là đã mất giầy thêu rồi, chẳng còn hồn-vía nào nữa, nét mặt tái mét, như tiếng không nói :

Nàng *Tố-hoa* vội vàng hỏi :

— Tiểu-thư có việc chi mà kinh hãi như vậy ? *Lệ-minh-đường* nghĩ thầm : nếu ta nói thực thì chỉ làm cho nàng *Tố-hoa* phải kinh - hãi chẳng can chi. Nghĩ vậy, liền đáp :

— Có việc chi đâu, hà-tất lại ân ngại như thế !

(Còn nữa).